

Yttrande - En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter (Ds 2024:25)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD avstyrker delvis förslaget om:

- Tillfälliga häkten och anstalter ska få byggas i en extraordinär situation (6.4).

MFD tillstyrker förslagen om:

- En tydligare vägledning behövs (6.7).
- En förenklad process för byggande av typhus bör tas fram (6.9).

MFD har inga synpunkter på övriga förslag i promemorian.

Myndighetens synpunkter

Allmänt

MFD noterar att det idag görs regelmässiga undantag gällande krav på tillgänglighet på anstalter och häkten utifrån beskrivningar av Kriminalvården och Specialfastigheter i promemorians kapitel 5. MFD instämmer inte i att dessa krav skulle vara mindre relevanta och ställer sig frågande till att det görs regelmässigt. Myndigheter bör verka för att öka tillgängligheten i sina lokaler och i sin verksamhet i enlighet med förordning 2001:526. Detta gäller i synnerhet de myndigheter som är så kallade strategiska myndigheter med särskilt ansvar för genomförandet av regeringens funktionshinderspolitiska strategi¹ däribland Kriminalvården. Möjligheten till undantag i lagstiftningen bör enligt MFD endast

---

1

användas i just undantagsfall. Kriminalvården bör istället stärka sitt arbete med universell utformning och tillgänglighet på häkten och anstalter.

Nuvarande förfarande innebär att personer med funktionsnedsättning exkluderas från övriga målgruppen och placeras på ett häkte eller anstalt utifrån sin funktionsnedsättning istället för vad som annars skulle bedömas vara mest lämpligt. Detta går tvärt emot principen om universell utformning och inkludering som är grundförutsättningar i funktionshinderspolitiken.

MFD föreslår att Kriminalvården får ett uppdrag att arbeta mer strukturerat med lokalernas utformning i häkten och anstalter samt utveckla interna riktlinjer och stöd i dessa frågor.

Tillfälliga häkten och anstalter ska få byggas i en extraordinär situation (avsnitt 6.4)

MFD avstyrker delvis förslaget. Förslaget går emot det mål och inriktning som regering och riksdag har beslutat för funktionshinderspolitiken.

MFD instämmer i att det kan krävas undantag i extraordinära situationer och att sådana undantag inte är proportionerliga om det kan leda till bristande säkerhet som får konsekvenser för enskildas liv och hälsa. Förslaget möjliggör att krav på tomtens tillgänglighet inte behöver tillgodoses och MFD vill påpeka att bristande tillgänglighet inte sällan kan innebära en allvarlig säkerhetsrisk för personer med funktionsnedsättning vilket inte är proportionerligt utifrån syftet.

Bristande tillgänglighet på tomter i anslutning till häkte och fängelse påverkar också möjligheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att ta sig till och från byggnaden. Det kan gälla intagna, anställda, besökare (inklusive barn) eller olika yrkespersoner som har ärende till byggnaden. Om tillgängligheten brister kan det inte bara vara utestängande för dessa grupper. Det kan innebära svårigheter för verksamheten och behov av att försöka hitta anpassningar och lösningar i varje specifik situation, vilket i sig kan vara resurskrävande.

Om förslaget genomförs anser MFD att möjligheten till undantag inte bör gälla befintliga krav på tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Då det dessutom framgår av promemorian att krav på tillgänglighet inte påverkar tidsåtgången för uppförande av häkten och anstalter i någon större mån, kan MFD inte se att förslag på undantag gällande krav på tillgänglighet skulle ha sådan effekt som förslagen i denna promemoria avser att uppnå.

Vidare anser MFD att det bör framgå av ett bemyndigande att en konsekvensanalys ska genomföras och dokumenteras särskilt gällande

proportionalitet. En sådan analys bör också inkludera ett funktionshindersperspektiv.

En tydligare vägledning behövs (avsnitt 6.7)

MFD tillstyrker förslaget och anser att ett sådant uppdrag till Boverket bör inkludera och beakta ett funktionshinder- och barnperspektiv.

En förenklad process för byggande av typhus bör tas fram (avsnitt 6.9)

MFD tillstyrker förslaget och är positiva till en förenklad process förutsatt att en sådan process tar sin utgångspunkt i universell utformning och tillgänglighet.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Josefine Gustavsson (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén